

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj:

56 hasábos garmond sorért 1-azór 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglertnél (Woll-
zeile 9. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitási cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelteik.

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft. o. 6.
Félévre 6 " " " " " "
Évnyegyedre 3 " " " " " "
Egy órára 1 " " " " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénútcza 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

Eredeti távsürgönyök.

Feladatott Posten márcz. 23-án esti 6 ó. = p.
Érkezett Kolozsvárra márcz. 23-án r. 8 ó. 25 p.

Megválasztottak Deák Ferencz 1230 szavazattal. Wahrman n közfelkialtással.

Szamosujvár, márcz. 23. Dobokamegye alsó-kerületében a követválasztás bevégeztetett. Követ gróf **Wass Samu** minden szavazattal. Szavazott 757.

Vizakna, márczius 22. Jobboldali **Szöcs Sándor** 188 szavazattal képviselővé választott. A románok nem vettek részt.

Erzsébethváros, márcz. 24. Felső-Fehérmegye külkerületében képviselőnek választott **Horváth János** jobboldali, 221 szavazattal. Gróf **Bethlen Gábor** baloldali, 8 szavazatot kapott.

Csikszereida, márcz. 24. Lázár Dénes 1680 szavazattal, baloldali Márton Ferencz 875 szavazata ellenében **Csik-Somlyón Antalfi Károly** 1604 szavazattal, baloldali **Puskás Ferencz** 4 szavazata ellenében a gyergyó-szentmihályi kerületben képviselőül megválasztottak.

Déva, márcz. 24. Hunyadmegye hátszegi kerületébe — mint a mellékelt telegram mutatja — 282 szótöbbséggel **Kendeffy Árpád** deák-párti. **Mara József** baloldali ellenében.

Polgári önértel.

M. Vásárhely, márczius 20.

A következő sorokban polgárok alatt nem hazánk minden tagjait értjük, kik tágas értelemben mindnyájan polgároknak szoktak nevezeteni. E sorokban országunk egyes népesebb pontjairól szólnunk. Hazánknak földtanilag is kedvezőbb pontjai azok, rendesen szűkebb, tágasb völgyek kies ölében, kisebb nagyobb folyamok mentében. Munkás méhkasok szorgalmas méhekkal. Aránylag sokkal több ott a mozgás, a szorgalom, ipar és műveltség, mint az ország többi vidékein. Feltaláljuk bennök a haza minden osztályát, a gazdagot, a szegényt, a koldust; fogyasztót és termelőt; a magas állású nemes, a kereskedőt, a gyárost, a kézművest, sőt többnyire a szántóvetőt is, a felsőbb és alsóbb tisztviselőt és az egyszerű magánzót és közpolgárt. Egy szóval az egész állam mintaképei kicsiben azon pontok ama különbséggel, hogy az élet kellemes, inkább lobog ott s mi jó és rossz van hazánkban mindaz amott nagyobb mértékben találhatók.

Ugy-e nyájas olvasó! minden további magyarázat nélkül tudod, hogy városainkról akarok szólni. A tájékozás igen könnyű, mert azon párhuzam, melyet város és ország között vontam, csak árnyalat különbsége, ugyanazon színek több kevesebb vegyítése.

Az emberi természet sehol sem változik egészen át. A jó, a szép, a nemes törvénye ugyan az egész világon. Mivel az a mi előnyt ad, egyszersmind megkülönböztetést kölcsönöz a városokon is. A jobb öltönynek, a csinosabb lakásnak, a zsirosabb káposztás-fazékknak, a naponjai icze bornak, a kávécsupornak és a jó bivaltejnek volt és ma is megvan illudása, megvannak aristocráciái, s miért ne, hiszen azok is igen gyakran szorgalom, értelmiség következményei, némi függetlenség jelei. Oh de mégis a mondott jó tulajdonoknak vajmi csekély jelvényei, mily silány bizonyítékai az elsősorolt előnyök! Legfennebb szennyes rongyra irott nemes levelei a nyárspolgárságnak, az anyagiság, a dözsölés és kényelem, a középszerűn alóliság e felkent vitézeinek, kik a maguknál még alantibbakkal, a porban esúszókkal kívánnak csupán összehasonlítani, kik minden fennebbiekkel, legyen az bár csak fél fovel magasabb nálóknál, emelyéggel fordulnak el, mert az összehasonlítás hiúságukat sérthetné, kényelmüket megzavarhatná. Nem! E helyzet lehet kényelmes, lehet kívánatos azoknak, kikben az emberi méltóság érzete soha fel nem ébredt, vagy végkép kialudt: önértet azonban kölcsönözni senkinek sem képes. Mind annak, ki Isten képére teremtett legyen az polgár, vagy nemes, keres-

kedő, iparos, kézműves, vagy szántóvető, hivatalnok, vagy magánzó, képviselt, vagy képviselő, mondom mindezeknek mindenek előtt embernek kell lenni, embernek, valódi értelemben embernek, ki a különben annyira szűk és kopár életet jó, szép és nemes munkássága által tágas és kies térére átalakítani tudja.

Hol lehetségesebb ez, mint épen a városokban, az egyének, a foglalkozások e sokoldalúságában, e közelségében és folytonos érintkezésében. Hol mutatkozik több alkalom a könyörület, a felebaráti szeretet gyakorlására; a tudomány, műveltség, a művészet fejlesztésére, polgártársaink ezereinek, sőt az egyetemes haza jóllétének előmozdítására. Azon városi polgár, ki kibontakozik a nyárspolgárság csiga-héjjából, ki helyzetét a fennebbi értelemben fogja fel s kötelemeket ekként teljesíti, élvezhet csupán polgári önértet.

Ha a hajdani Róma polgára büszkén mondotta el: római polgár vagyok, mennyivel magasabban jelenleg valamely alkotmányos ország polgárának önértete, midőn az nem egy zsarnok város szűk körére vonatkozik; midőn bármely város polgára emelkedett kebelével mondhatja, hogy nemcsak városának, hanem egyszersmind egy alkotmányos, egy szabad országnak, egy dicső hazának egyenjogú polgára, jóllétének munkása és üdvének osztályrészes.

Ily polgári önértetre jogosítvák hazánk több városainak mindazon polgárai, kik jelen komoly helyzetünket felfogták, s egy részről kiemelkedve a nyárspolgárság leggyakoribb bünéből, a haza iránti részvételesség fertőjéből: másfelől ellene állva a koczka-vető politika ámtásainak, képviselőválasztási szép jogukat, melylyel egy szabad alkotmány felruházta a haza szükségének és a kor igényeinek megfelelő, folytonos, békés és alkotmányos haladás biztosítására használták, mely folytonos békés haladás hazánk egyetemes jóllétére, de különösen nemzeti iparunk és városaink emelkedésére oly multhatatlanul szükséges feltétele és nélkülözhetlen kelléke.

A. V.

Az 1869—72-ki magyar országgyűlésre megválasztott képviselők.

A Királyhágón innen: Kolozson **Kerkápolyi Károly** jobboldali.

A Királyhágóntul **Deák-pártiak**: **B. Eötvös József** és **Házmán Budán**, **Szabó Imre** Zalamegyében.

Balközépiek: **Ercsei Lajos** H. Bőszörményen, **Sipós Orbán** Jászberényben. **Csernátóni** tegnapi este 43, **Jókai** mintegy 23 szótöbbséggel Pesten.

Szélsőbaliak: **Vidacs** Pesten. Megválasztott eddig összesen 288 képviselő, és pedig **deák-párti**: 169, **balközépi**: 82, **szélsőbali**: 40.

Illustrációja a nemzetiségek egyenlőségének a számtan szempontjából.

Az egyenlőség számtani fogalom lévén — vonatkozva a nemzetiségek egyenlőségére — tan jogosan illusztrálom a számtan szempontjából.

A számtan szabályai szerint heterogen fractiók, mind addig alkalmatlanok számtani műveletekre s így egyenletek kiszámítására is: míg homogenakra nem változtatnak át. Ez pedig úgy történik, ha a fractiók számára oly közös denominátort teremünk, mely a nélkül, hogy a fractiók eredeti értékét megváltoztatná, mindenikre illjek.

Magyarország nemzetiségei heterogen fractiók. Ha az egyenlőség eredményéhez akarunk jutni, okvetellen egy oly közös denominátort (denominatiót) kell keresnünk, mely egyik fractio értékét sem alterálja s mégis mindenikre találjon.

Felfogásom szerint ily denominató lenne „haza polgára;“ mert senki sem tagadhatja, hogy a haza polgára. De a világon sok haza lévén pro distinctione ezen praedicatumot teszem hozzá: „magyar.“ Tehát a kiegészített denominatio lenne: „magyar haza polgára.“ Ezt sem tagadhatja senki; mert a ki ezt tenné, maga magát számkivetné azon földről, a hol az egyenlőség nagy számtani művelete épen most foly, s magának tulajdoníthatná, ha számtáson kívül maradna. Ezen denominatio mellett szól e szabály: a potiori fit denominatio; s 8 száz éves birtoklás, melyet birtokháborítás bűnének elkövetése nélkül, még a C. P. orduing szerint sem lehet elváltoztatni.

Eddig, követve a számtan szabályait, köny-

nyű lesz az egyenlőség emé eredményéhez jutni: Magyarországon egyik polgár a másikkal — nem tekintve születését, nemzetiségét, vallását, ha különben egyik úgy, mint a másik, a haza iránti hűség, erkölcsi és szellemi képesség tekintetében egy cathgoriába tartozik — egyenlő. De azt állítani, hogy egyik nemzetiség egyenlő a másikkal, ez valószínűs abszurditás s számtani hazugság. A nemzetiségek túlzó zászlóvivői pedig ezt állítják a midőn mondják: magyar nemzetiség aequale a román nemzetiséggel; román nemzetiség aequale rusznak nemzetiséggel sat. Ha ezen egyetlek algebrai jégeit felváltjuk, a lelkek számában pénz és vradó sat. mennyiségben kifejezést nyerő valószínűs számokkal: a rideg számok fogják legpraegnansabban kimutatni az egyenlet abszurditását s a számtani hazugságot.

A fractiók homogenizálása által nyert egyenlet, megfelel az egyéni egyenlőségének: a homogenizálás nélkül nyert egyenlet monstruma megfelel a nemzetiségek qua nemzetiségek egyenlőségének. Az első egyenlet lehető és igazságos: a második abszurditás és nem is igazságos. Igazságos, hogy a piczula, minden tekintet nélkül, hogy 1000, 100, 50 forintos sat. bankjegyből veszi eredetét, a közforgalomban egyenlő értékben 10 kiban fogadtassék el: de, nem lenne igazságos azt 1000; 100; 50 frtos sat. bankjeggyel egyenlőnek declarálni.

A túlzók azt mondják: divisio aequalis non conturbat fratres. Kérdem: ezen állítás minden körülmények között igazságos-e? s a számtan követelményeinek megfelel-e? Ugy hiszem, hogy nem. Ugyan egy anya gyermekei, ha több apától származnak s az apák hozmánya nem volt egyenlő, — jogosan követelhetnek-e egyenlő osztályrészt? Ugy hiszem nem. S ha az osztó-tató bíró mégis egyenlően részletné a testvéreket, lehetne-e mondani, hogy igazságot szolgáltatott. Ismét, ugy hiszem, hogy nem. A mit mondani lehetne, ebből állana: a bíró ezen ténye által a leggyalázatosabb indulatot: az irigységet elégitette ki, — de az igazság rovására.

Egy társas fizet resultátumból — legyen ez haszon, vagy kár — a résztvevők a részvétel mekoraságához mérten részesülnek, a társas számítás (Gesellschafts Rechnung) szabályai szerint, nem pedig az egyenletek szabályai szerint. Tehát ide sem alkalmazható a divisio aequalis. Nem alkalmazható; mert nem igazságos, hogy azon tulajdonos (nemzetiség), a ki 8,000,000 részvényvel (egyénnel) járul az álladalom nagy üzletéhez, csak annyi részt kapjon a haszonból, mint azon tulajdonos (nemzetiség), a ki csakis 80,000 részvényvel (egyénnel) járul hozzá. Ez az egyéni egyenlőséget érténem; mert a 8 milliós tulajdonos egyénei sokkal kisebb quotában részesülnek, mint a 80 ezeres tulajdonos egyénei: holott az egyének egyenként egyenlően járultak az állam nagy üzletéhez. Igazságos az, hogy az egyének egyenként, valamint egyenlően járultak az álladalom nagy üzletéhez, a haszonból egyenlően részesüljenek. Ime ezen tekintetből is az igazság az egyéni egyenlőség mellett szól, s nem a nemzetiségek egyenlősége mellett.

Erre az ordélyi románok alkalmasint azt fogják mondani, hogy mi erre jó szívet reá állunk, csak ne unialjuk Erdélyt Magyarországgal. Eltekintve, hogy rendes alkotmányos úton az „unio“ már ténynyé vált, ezen nyilatkozat ellenében bátor vagyok e kérdést tenni: vajjon a székelly, magyar és szász sat. nemzetiségek, — az elkülönített Erdélyben, hol találják fel garantiaját azon egyéni egyenlőségnek, melyet az egyesült Erdély és Magyarország nyújt? Zaránd, Fogaras, Oláhország jelen állapota rosul biztat ezen garantia nézve. Én ismét számokhoz folyamodom. Erdélyben van 1,200,000 román és 800,000 székely, magyar, szász és egyéb nemzetiség. Tehát a román nemzetiség úgy áll a többi nemzetiségek összegéhez, mint 12 = 8-boz. Ezen arány igenis alkalmas arra, hogy egy csupán fejlesztot tekintő absurd, tehát sehol sem alkalmazott suffrage universel alapján Erdély valaha román földnek declaráttassék 8 száz ezer más ajku polgár akarata ellen; de nem alkalmas arra, hogy garantiait nyújtson 8 száz ezer más ajku haza polgárainak az egyéni egyenlőségre nézve. Az egyéni egyenlőséget, csupán az egyesült Erdély és Magyarország biztosíthatja; mert az egyesült Erdély és Magyarország más ajku polgárainak összege alkalmasint egyenlő a magyar ajku polgárok számával. (Ha, a mint a románok állítják, csak is 5 millió magyar van, ugy ezen arány a többi nemzetiségekre nézve még kedvezőbb). E számok egyenlősége garantirozza az egyéni egyenlőséget; mert valahányszor a magyar ajku polgárok megkísértenék eltérni az egyéni egyenlőség útjáról, mindannyiszor meghiusíthatná az ebbeli tö-

rekvst, — a többi polgárok összetartása, mit az elkülönített Erdélyről, szemben a románokkal mondani nem lehet.

Bár nem tartozik a számtanhoz, mégis meg kívánom jegyezni, hogy e földön, a szent biblia szerint, a legcolossalisabb épület — a Babel tornya — a nyelv zavara miatt maradt félben; — azért beszélnék, hogy megértessünk; — a társas élet szabályai szerint a társaságban a többség által értett nyelven illik beszélni; alkotmányos országban, valamint a törvényeket, egy a tanácskozási nyelvet is, az országgyűlés többsége határozza meg.

A. r. a.

Pest, márcz. 22. 1869.

(r. l.) Budán — miként már távirtam — tegnap ment véghez a képviselőválasztás, azon eredményvel, melyet — ismervén a körülményeket — képes voltam alaposan megjövendölni.

Az ősi királyi város első kertletében ugyanis báró **Eötvös József** kultuszminiszter gr. **Karacsay Sándor**, — a másodikban **Házmán Ferencz** polgármester **Szontagh Samu** ellenében, nagy szótöbbséggel megválasztottak.

Utóbbiak csak a végső pillanatokban rántotta elő, ugy szólván, az ellenzék, mintán előbbi jelöltje **Bónis Samu** időközben Szabolcsban megválasztottat.

Az első kertletben délutáni 2-, a másodikban esti 5 órakor végeztetett be a szavazás.

A megválasztott képi előkért számos tagból álló küldöttség ment, meghívandó őket a választás színhelyére.

Ezen óhajtanak mind báró **Eötvös József**, mind **Házmán Ferencz** legnagyobb készséggel feleltek meg, tetszéssel fogadott beszédben mondván köszönetet a bennök helyezett bizodalomért.

Az ellenzék egész passióval híresztelte, miszerint az államhivatalnokoknak szigorán megparancsoltatott mindenesetre szavazni, még pedig a jobboldal jelöltjei mellett.

Ez nem egyéb ráfogásnál, melynek ellenében örömtünkre szolgál constatálhatni, hogy — miként értesítve vagyunk — több államhivatal főnöke kijelentette alárendeltjei előtt, miszerint a szavazásnál semmiféle mellékes tekintetet ne tartsanak szemük előtt, s csupán lelkiismeretök sugallatát és meggyőződésüket kövessék.

Ennyiből áll hát a pressio, melyet az államhivatalnokokra felsőbb helyről gyakoroltak.

Még egy körülményt kell fölemlítenem, a mely a Deákpart — gyakran méltatlanul megtámadott — loyaltitása mellett fényes tanúságot tesz.

Midőn tudniillik a budai első kertletben a választás megkezdett, az ellenzékiek még nem jelentek meg, csak egy volt közülük ott, a ki báró **Eötvös József** ellenében gr. **Karacsay Sándort** ajánlotta, de az elnök felszólításának, hogy mutassa ki a törvények értelmében 10 társát, kik szavazást óhajtanak, miután társai még nem jelentek meg, képtelen volt eleget tenni. Ekkor a kétségtelen többségben levő jobboldali választók közül néhányan b. **Eötvös Józsefnek**, mint — ellenjelölt hiányában — megválasztottnak tekinthető képviselő kikialtását sturgették, azonban a választási elnök időt engedett az ellenzéknek, összeszedkezésre, s csak azután vette kezdetét a szavazás, pedig az elnök nem volt ellenzéki érzelmi. Nem tudom, találkoznék-e a jobboldali ily loyaltitással oly kertletben, melyben az ellenzék örvend többségnek.

Holnap Pesten lesznek a választások, melyek eredményét — mire e sorok ön kezéhez jutnak — megviendi a távirad.

Az összeirt és a reclamatiók rostáján átszűrt választók száma következő: belváros 1758, Liptóváros szintén 1758, Terézváros 3239, Józsefváros 1839, Ferenczváros 1034.

A feszült kíváncsiság csaknem kizárólag a Terézvárosra van irányulva, a hol tudvalevőleg **Gorove** és **Jókai** állnak egymással szemközt, mert ott leghevesebb leend a tusa s a szavazás valószínűleg igénybe veend — a kiszámítás szerint — 36 órá. Egybíránt bizonyosnak mondják, hogy **Gorovenak** 1875 biztos szavazata van, tehát győzelemnek nézhet eléje.

Minden kertlet pártfőnökei tanácskoztak a rendnek közös erővel leendő fenntartása iránt, a szükséges intézkedéseket megtévén. Ezenkívül leginkább a hivatalnok távollatása miatt — a hatóság közbiztonsági kézegei nem lévén elegendők — katonaság is lesz kirendelve, és így a békeháborítástól nem igen tarthatunk.

Választási mozgalmak.

Kolozs, márcz. 22. 1869. — Itt ma meglepő dolgok történtek. **Kerkápolyi Károly** honvé-

delmi miniszteri államtitkár urat léptették fel. Két értekezlet tartott ma, mindkét rendben elfogadták a fellépést, miután a három itteni jelölt vizsgáló volt. Holnap valószínűleg ki fog kiáltani Kerkapolyi.

A választás után részletesebben.

Egy választó.

Kolozs, márcz. 24. 1869. — A tegnapi napon itten tartott országgyűlési képviselői választáson m. kir. honvédelmi miniszter. államtitkár Kerkapoly Károly, — egyik követjelölt Hájós János Kolozs városa tiszteletbeli polgárának mint egyszerű választónak indítványára és ajánlására, miután ez ajánlat kivételése céljából városi főbíró Pethe András és m. kir. igazságügyminiszter. osztálytanácsos Toppler Károly a követjelöltségtől szintén visszaleptek — kikiáltással — egyszerűen egyenkénti szavazás útján is, Kolozs városa országgyűlési képviselőjének egyhangulag megválasztott. Szavaztak 363 — ebből több mint fele román. A részletekről később.

Szamosújvárt, márcz. 20. 1869. — Azt hisztük, hogy az olvasó közönség, ha a „M. Polgár“ 30-dik s a „K. Közlöny“ 30-dik számaiban a márcz. 7-diki eseményekről Szamosújvárról megjelent cikkeket összehasonlítja, meg fog győződni, s a tények is igazolják, miként a „M. Polgár“ egészen elferdítve adta elő az eseményeket, mert Papp Miklós urat igaz ugyan, hogy kevés választói szállására kísérték, de nem áll, hogy szállása ablakából beszédet mondott, mint ezt a „M. Polgár“ írja, hanem igen is Bányai Lukács úr a városbáz erkélyéről, a több száz, esendes figyelemmel hallgatókhoz, mint ez a „K. Közlöny“ 30-dik számában „Draco“ által megíratott, igen is tartott beszédét; annál szembeütőbb tehát, hogy a „Magyar Polgár“ azt a beszédet közölte a 30-dik számban, melyet annak szerkesztője el nem mondott.

A „M. Polgár“ 31-dik számában Mátrai úr — mint szemtanú — azt állítja, hogy a „K. Közlöny“ 11-dik számában „Dracotól“ megjelent elferdített, s azt éppen ellenkezőleg kell érteni. Magunk is szemtanúi voltunk az eseményeknek, de kénytelenek vagyunk Mátrai úr állításával szemben bevallani, hogy a „K. Közlöny“ cikke a valóság, ellenben a „M. Polgár“ a valótlan. A valóság alapulnak, s ha Mátrai úr be akarja igazán vallani, éppen ő maga volt, ki látván, hogy Papp Miklós nem beszélhet, az ablakot bezárta, melyért meg is éljenzett.

Hogy minő kevés eleme van a baloldali Szamosújvárt, a tények igazolják. Ugyanis alkalmunk volt a választási jegyzőkönyvbe betekinteni, s ebből statisztikailag áll, hogy a 355 szavazó közül 306 szavazott a jobboldalra, a baloldal egyik jelöltjére pedig 48. Azonban a 48 szavazó közül csak 22 volt örmény, a 26 magyar és román szavazó volt; mégis a „M. Polgár“ 32-dik számában megjelent telegram azt mondja, hogy volt 516 szavazó, a 33-dik számban megjelent tudósítás pedig azt, hogy volt 512 szavazó, s ebből kapott a jobboldal 306 szavazatot, a baloldal 48 szavazatot, mely két öszeg tesz 354-et. Ha tehát csakugyan — szerinte — 512 szavazó volt, mi lett a 158 szavazattal?

Ezekből kombinálhatja az olvasó, hogy a „M. Polgár“-nak a választásra vonatkozó cikkei mind a valótlan alapulnak, valamint valótlán azon állítás is, hogy a jobboldal neszét vévén a baloldal sürgönyének, sietve sürgönyözött, hogy ha a miniszterium megadja a titkos szavazást, a kormánypart jelöltjeit nem lehet biztosítani; mivel a jobboldal nem sürgönyözött, s értelme sem lett volna annak, mert

TÁRCZA.

(Választás után; Dumas „Tékozló apja;“ Pichler úr 4-dik hangversenye; a „M. Polg.“ recensense és a zenészi trifoliumok; „Strobel H. hangversenye; nagy bőjtő látogatók; Lucianovich láttani képei).

A választási mozgalmak városunkban is elcsendesedtek. A folyam visszatért medrébe. Pedig a Tisza kultus terjesztői ugyancsak neki túrköztek, hogy a hullámokat minél erősebben felzaklassák. A kolozsvári polgárak azonban bebizonyították, hogy inkább szeretik hazájukat, polgártársait a jövőről nem gondoló rajongó korteseknél, mázsaszámra nyomtatott és szétszort halizul proclama-tióknál. Requiescant in pace! Az ipar azokkal is gyarapodott.

Vessünk fátyolt a multakra.

Ennyi politikai pártküzdelem után valahára legyen szabad társas életünkre is rövid pillantást vetni. Társas életünk, mely naponta élénkül és több tekintetben nagyvárosi színezetet ölt.

Bár minden oldalról így volna ez a föltevés! Akkor színygünk is sokkal erősebb lábon állna, mint jelenben s egyáltalán az egész saison alatt volt. Fájdalom, még mindig kell regisztrálnunk üres házat, s a „zsúfolt“ kifejezést csak kivételképen van módjába alkalmazni e lapok recensensének,

tudta, hogy miután a választások felett a központi bizottmány intézkedik, s a törvényes vagy törvénytelen választások felett — a törvény értelmében — a képviselőház; nem is lett volna értelme a miniszteriumhozi sürgönyözésnek. Ebből magyarázhatja ki magának a baloldal is, ha csakugyan sürgönyözött, mint bevallja, a miniszteriumhoz, hogy miért nem kapott választ.

Szükségesnek tartottuk ezeket, mint bekövetkezett tényeket a márcz. 7-diki események igazolására előszámlálni, nehogy az olvasó közönség abban a kétségben legyen, hogy tán a „M. Polgár“ cikkei valók is lehetnek.

Egy választó.

Szászváros, márcz. 19. 1869. — Bevégzett tényekről szándékoztam értesíteni tisztelt szerkesztőt, s azért nem írtam eddig követválasztási mozgalmairól, de minthogy az ügy menete igen hosszúra nyulik, nehogy az olvasó közönség azt gondolja, hogy mi mindannyian alszunk, vagy hogy követeket választani nem szándékoztunk, fogadjuk t. szerkesztő ur e rövid tudósítást addig is, míg az eredményről értesíthetem.

A központi bizottmány megalkotása végett tágabb székegyülés hivatván össze, azaz a városi communitás tagjai közül annyian, mennyien a szék részéről küldtek, a székbeli küldöttek nagyobb része — tehát nem mind — elégedetlenségét jelenté ki a szék elnökségének ezen intézkedésével azon okból, mivel nem a szűkebb székegyülés, miként 1866-ban, hivatott össze. Ezen, felsőbb helyt is helyben hagyott intézkedés folytán, a széki falvaknak, vagyis a román elemnek tubefolyása a városra, illetőleg a magyar és német elemre paralyálva lón.

Ezért voltak a széki küldöttek elégedetlenek a székegyülés összeállításával s hagyják el, kevesek jójával, a gyűlés-teremtés azon nyilatkozattal, hogy sem a központi bizottmány megalakításában, sem a követválasztásban részt venni nem akarnak, mert a tágabb székegyülés összeállítását törvénytelennek tartják. Tehát a helyt maradt székegyülési tagok megalakíták a központi bizottmányt, mely lelkiismeretes működését, a protestáló román többség bosszúságára, annyira végezte, hogy a követválasztási határnap idei márcz. 29 kérése s következő napjaira ki is tűzethetett.

Teljes megelégedéssel jelezhetem, hogy nálunk csakis deák-párttól lehet szó, s hogy választandó követneink okvetlenül a jobboldalhoz fognak csatlakozni.

A nélkül, hogy követeinket illetőleg bizonyost irhatnék, valószínűnek tartom, hogy h. királybíró Nagy Ignác és városi főnök Wagner Frigyes lesznek követeink. Pár nap múlva remélem, hogy bizonyosabbat irhatok; mihelyt tudniillik a deák-párti conferentia megállapodásáról értesültem.

Nagy Imre.

Köröd-Szt.-Márton, márcz. 16. 1869. — Ma tartá itten Küküllőmegye felsőkerülete követjelölt értekezletét, nagy számu minden nemzetiségű és pártu választók jelenlétében meg. Az értekezlet elnöknek Szilvássy Sándort, jegyzőnek Andrássy Sándort kiáltván ki, miután gr. Bethlen Farkas többek által jelöltnek nyilvánított és senki ellenében más fel nem léptetett, az értekezlet Pótsa József vezetése alatt nagyszámu küldöttséget menesztett a jelölt meghívására. A megjelent jelölt általános lelkesítéssel fogadtatván, felszólított mult magatartásáról számolni, és a jövő teendőiről nézetét elmondani. A kettő összekapcsolva így hangzik:

„Minden honpolgárnak vannak az állam- s a noha az előadások rendszeresen sikerülnek és újdonságokban teljes bőségben vagyunk.

Legközelebről Dumas „Tékozló apja“ című 5 felvonásos életképe került nálunk először színre, bár Bornemissza Károly fordítása szerint Kovács Gyula tehetséges drámai színészünk jutalmára. E darab valóban nem egyéb, mint szoros értelemben vett életkép; sajtóságos nagyvárosi tükör, mely csaknem folyvást egy pontban mozgó alakokat mutat, melyek többet beszélnek, mint cselekednek és sokkal nagyobb számban vannak összehozva, mint a mese igényelné. Az előadás végén meg voltak győződve, hogy Fernand gróf tékozló, könnyelmű és csapodár ember, de egyébre majd mire sem emlékeztünk vissza. Nem kételkedünk, hogy Kovács Gyula, leginkább a reá nézve előnyös cziszszerepért hozta színre e novumot, mi-ben ép annyira élhető, mint mulattató alak volt. A színház eléggé megtelt, azonban még sem annyira, hogy zsúfoltnak nevezhetnők.

A közönség egy része talán a zene műzsáinak sietett áldozatot vinni? Eze este tartá meg Pichler a 4-dik zeneestélyt. Azonban ő sem örülhetett számosabb látogatónak, mint első előadása alkalmával, midőn a működők száma kétannyi volt, mint a hallgatóké. A műsorozat elég választékos volt, oda gondolva, hogy a körülmények szerint kevésből lehet választani. A zenekör által játszott Flotow „Stradella“ és Weber K. M. „Oberon“ nyitánya, eltekintve, hogy a hangszerek kisse jobban is összehangolhattak volna, hibátlanul, hatástel-

természet törvényei által előirt kötelességei s kötelezettségei, melyeket leróni a legszentebb hazafiai tartozás.

„Ily kötelességet és kötelezettséget vélek leróni, midőn a tisztelt választókerület előtt az 1865-dik évi december 10-én fejedelmi trónbeszéddel megnyitott, s 1868-dik évi december 10-dikén koronás királyunk trónbeszédével befejezett országgyűlésünk törvényhozásáról és az abban — Önök megbecsült bizalmánál fogva, részvevémerről, valamint következetesen megtartott politikai magatartásáról, rövid kivonatban számot adni óhajtok.

„Mindenekelőtt fogadják a tisztelt választókerület, a bennem helyezett bizalomért, és szinte keblemből fakadó hő, hálás köszönetemet.

„Igen jól tudja a tisztelt választókerület, hogy Erdély az 1865-ki Pesten összeült országgyűlés kezdetén abban részt venni nem volt meg-híva, s csakis a Kolozsvárt tartott országgyűlés végleges elosztása után hivatott meg a koronázás előtti munkálatok és koronázásai befolyására, az 1848-ik évi törvényben kimondott unio alapján és szellemében, de nem véglegesen.

„Ha szegény zaklatott országunk legközelebb átélt mostoha multján végig tekintünk: öszintén be kell vallanunk, hogy az az önkényuralom vaj-járma alatt nyögött, súlyos és nyomasztó helyzetben sinlett; míg ellenben jelenleg azt nem tagadhatjuk, hogy mindez megszűnt, — a rémuralom nyomai el-el tűnöztek s hazánk ege újra kiderült; mert

alkotmányunk vissza van állítva s az 1848-ki törvények életbeléptetve, mert

a fejedelem s a nemzet a legmagasztosabb ezél felé egyetértő akarattal törekedvén, a meghasonlást kiegyenlítő, s az üdvadó kibékülés nagy eszméjét valósníni óhajták, s hoy ezen, a nemzet életét föltételező nagy ezél el van érve: habár ajkam és tollam ennek magasztos horderejét részletezni, gyöngének érzem és tartom, mind a mellett a nagy világ színe előtt beismert ténynyé s tiszta valósággá érlelődött, hogy hosszas husz évi szenvedéseinket egy jobb szabadon lélegző s körülátnul gondolkodó korszak váltá fel; s ha reánk, a jelen nemzedék vállaira a teher egy súlyos része nehezedik is, oly vívmányokért viseljük azt, melyek az áldozathozatalra valóban érdemesek valának. Mert végre elértük azon pontot és odajutottunk, miszerint bizton s nyugodt üntudattal elmondhatjuk, hogy a nemzet élete örök időkre terjed, élni fog s majdnem az utókor fel fogja lelőni s élvezni az általunk számára gyűjtött kincset és gyümölcsöt. Mindazonáltal ezekkel nem mondom azt, hogy a nemzet minden óhaja és kívánságai teljesedtek, és nem mondom azt, hogy közjogi törvényeink olyanok, melyeken, ha azok a gyakorlatban hiányosaknak tűnnek ki — ma javítson a nemzet törvényhozása.

„Nyilt történelmi adatként tárl fel előnkbe azon megezőfolthatlan tény, hogy mi történt Erdélyországban, a legközelebb lefolyt két évtized tartama alatt: cselszövényes kiszámítással olvasattunk belé egy más birodalomba, idegen nyelvet erőszakoltak reánk, idegen hatalom égalja alá hajtatunk, melynek folytonos nyomása alatt egy jobb jövőnek még reménye is teljesen meghiusult.

„Azonban mindezt, hála a gondviselésnek, mely a népek ártított jogai és sorsa felett örök-dik, dicső fejedelmünk atyai jó hajlama a nemzetnek párosult üdvös akaratával s mérsékelt jogos követelménye folytán, három század óta so-várgva óhajtott nagy események válták fel; és mi a közös anyához a nagy Magyarországhoz véglegesen csatolva, helyet foglalunk az európai tényező nemzetek sorában. Eze elvitázhatatlan egyik nagy vívmánya a kibékülésnek.

„De vessünk egy pillanatot a legközelebb

Jesen voltak lejátszva. Meierbeer „Ördög Robert“ című remek operájából a bájos hangu Waszits Izabella k. a. helyett Hintz Jenni k. a. énekelt egy szép áriát. Szabatos és érzésteles előadása által a közönség meg volt hatva; a jelenlevők mindenike lelkes tapsba tört ki. E magándalt (a „M. Polg.“ recensense szerint „unifolium“) Fescának zongora, hegedű- és kis bőgőre irt triója előzte meg. (A „M. Polg.“ recensense szerint „trifolium“, innen a quintet: „quintifolium“ s még „orchesterfolium“ is lehet botanicus nyelven. Jő, hogy nem a „munia“, vagy ismét „idiom!“ Oh Kázimér, lovagias Kázimér, hol maradt Szvorényi az éjji homályban, vagy legalább Brassai!?). E szép románcot, mely a második zeneestélyen is elő volt adva, teljesen élveztük. — A táncz és élenkség ezúttal csak óhajtsá maradt, minek természetes oka a fiatal műbarátok és barátok csekély számában rejlett.

Nem sokkal több anyagi eredményt mutathatótt föl Strobel Henrich úr is, a itt állomásozó katonai zenekar fardadhatatlan munkás karmestere mult vasárnap hangversenyén, melyet a színházban gyér közönség előtt tartott meg. A műsorozat pár kivétellel jól választott darabokból állott, melyek mindenikéről sikert jegyezhetünk fel. Azonban Weber K. M. remek „Oberon“ nyitányát. Lubin szárnykürtre irt változatait s Mándokiné, Stracinger úr s hangversenyő által lejátszott concert triórt, melyek a hangverseny fénypontjait képezték, külön is megemlékszünk. Óhajtottuk volna, hogy hangversenyő, kinek az operettek betanítása kö-

lefolyt hadjárata is, midőn a győzedelmes ellen hadai honunk határait átlépve, hazánk belsőbe nyomulni kívánt; pedig már akkor a kibékülés eszméje nemcsak csirájában érlelődött, hanem mind a két párt részéről kidolgozott tervek léteztek.

„Mit tett ekkor a nemzet? a kibékülés alapján tovább haladt; ennek eredménye és kifejlődésétől remélte jövője biztosítását, és az előtte feltároló és a birodalomtól elszakadásra kínálkozó alkalmat, mint egy szoborra vált nagyszertűség némán hallgatta, tétlenül nézte, de nem követte.

„A kibékülés multhatatlan s nem épen méltatlan alapja és föltétele az volt, hogy a népek tudta és akarata nélkül felhalmozott államodáságok egy részét mi is elvállaljuk; továbbá, hogy az Ausztria és Magyarország között fennforgó közös ügyeket közösen, mind a mellett elkülönítve, delegatio útján intézzük el. A kibékülés csak ily úton s ily áldozattal volt létre hozható. Tagadhatatlan, hogy ezáltal nem könnyebbültek terheink, de a nemzet s a haza jövőjét biztos alapra kellett fektetnünk, mely az általunk hozott áldozatot — ha így nevezhetjük — az utókor számára áldásos jólétté fogja átvárásolni.

„Az emberi természet önző sajtóságában rejlik, hogy mindenki könnyűlve szereti vállait érezni, s csak a körülmények kényszerűsége folytán terheli meg azokat; azonban, hogy az országháza a nemzet vállait önként rakta meg teherrel, és hoy ily áldozatot hozott; ez egyedül szabad s jó akaratától függött; tévé pedig ezt azért; mert nem téveszté el szem elől azon elvitázhatlan nagy horderejű eszmét, hogy Ausztria csak Magyarországgal és viszont lehet nagy és hatalmas egy közös fejedelem uralma alatt; mivel egyéni nézetem s meggyőződésom szerint Ausztria bukásával Magyarországot szétdaraboltatása csak idő kérdésevé válhatnék.

„Azonban ha ez áldozatot meg is hoztuk, de hogy a hozott áldozatnál telemesebben többet nyertünk, a következőkben elősorolom:

„Felséges fejedelmünk a szent István koronájával megkoronázattván, az ország épségét és alkotmányát a fejedelmi eskü szentesíté számunkra, mely a szabadság, egyenlőség és testvériség áldásának biztosítását foglalja magában.

„Az országgyűlés kebeléből kiválasztott minisztereink vannak, kik minden idegen befolyástól menten az ország ügyeit önállólóg intézik, de egy-szersmind tetteikért felelősségre vonhatók. Ezáltal tehát visszanyertük önkormányzatunkat.

„Horvátországgal kibékültünk.

„Szabadsajtót nyertünk.

„A legszükségesebb vasútaink biztosítva, melyekből két vonal rövid időn a volt Erdélyt át fogja szelni, s Küküllőmegyét magát két vonal fogja át-ölelni.

„Megyéink önkormányzata ismét helyre van állítva.

„Az új perrendtartás életbe léptetése által a királyhágonnenni rész igazságszolgáltatása egy alapra van fektetve Magyarországgal.

„Száműzötteink visszanyerték hazájukat.

„A népnevelés ügye a legszabadabb alapon országos ügyggyé vált.

„Az egyestilt hazának minden lakója egyenjogusított.

„Az urbéri szolgálat maradványa eltöröltetett.

„A felséges királyi pár, mi az 1526-ki végzetteljes év óta nem történt, ő Budát fejedelmi székhelyül választván, hajdani fényére emelték, — az évnék egy részét abban töltendő.

„A vallás-egyenlőség akadályai mindinkább elhárítottván, gyors léptekkel előre haladt.

„S hoy a nyert vívmányok elősorolását befejezzem, végül meg kell említnem a legényege-szebbet: a honvédelmet, mely kezntükbe adott.

„Mind megannyi nagy horderejű tényező ezek, s mindnyájunk jóléte biztosítására irányozvák.

rül is jelentékeny érdemei vannak, nagyobb pártfo-gásban részestljen.

E nagybőjtön mások nem is kísérték meg a szerencsét a hangversenyek terén, e szerént az a néhány hét, melyen évenként számos művész látogatója volt városunknak, ez idén majdnem meddön maradt. Ez nem igen kedvező jelenség, mert egy-felől a pénz szűkét, más felől a műbarátok és pártolók csekély számát árulja el.

Legjobb eredményt hoztak anyagi kintetben a bútvő páleázás, s hol a vigadó terem, hol a Biansini szállodában működő Bachus papjai és papnői. Ha a hires Simonellinek nem is, de a hiresebb Méhaynak sikerült néliányszor zsúfolt házat hozni össze; Neumann bukenczezői pedig folyvást nagy közönségek örvendének, mi elég bizonyosság arra, hogy a látványosságnak és burlesque komédiának még mindig van közönsége nálunk.

L. Lucianovich párisi tanár sem paauszkozhatik, hogy tudományos előadásának nem volt elég látogatója. Legérdekesebb volt az első szakasz, mely földtekének alakulását tárgyalta, azonban sokkal nagyobb tudományos, mint láttani érdeme volt, mert képei nemcsak kopottak és szintelenek, hanem a hirdett Drumond világítás helyett is csak közönséges lámpafényt észleltünk, mely annyira halovány volt, hogy némely kép teljesen elmosódott. A második szakasz képei inkább bőjtiesek, mint meglepők voltak, az utolsó szakaszról pedig elég anny, hogy a másodiknak méltó versenytársa volt. (y)

„S ha ez üdvös intézményeinken komolyan végig futtatjuk elménket, bizonyosan láthatni azon előhaladást tanúsít lendületet, mely a gazdaságot, iparüzletet és a kereskedelmet terén észlelhető, valamint tapasztalhatjuk a munkaerő becstét is. Mind ezen tényezők a jólét legbiztosabb forrásai, s lehetetlen, hogy a lefolyt országgyűlésének azon jó szándékú előhaladásáról be ne valljuk, miként ezennél nem egy tartományi, hanem az egész európai árutér nyílt meg Magyarország terményei és kereskedelme előtt.

„S itt meg kell jegyezni, hogy az adónak két neme emeltetett és pedig a szegény nép javára, miután csak így remélhető a földadól leszállítása; ezek egyike a házadó, mely azelőtt a vagyonosabbaknak aránytalanul kedvezett, és a jövedelmiadó, melynek bevallása, rendszere oly hiányos volt, hogy annak terhétől az illetők felette könnyen menekülhettek, s menekültek is mindnyájunk kárára, — hogy adózási terhünk ezekkel ugyan szaporodott, beismerem, azonban méltó figyelemre kell vennünk azon előhaladást is, mely szerint ezen terhet az ország könnyebben viselendő mégis, mert kifejlesztett gazdasága, ipara, kereskedelme s munkaereje oly jövedelmet tüntet fel, mely nem a teher súlyosbítására, sőt inkább annak könnyítésére tárja fel a forrást a koronként megnyíló gyors közlekedés által a világ áruterein.

„Mindenki leginkább meggyőződhetik, mily üdvös volt azon irány, melyet az eloszlott országgyűlés és egy annak többsége maga elé tűzött, midőn egy oly tekintélyes, nemcsak ellenpárti fél, de azon pártnak egyik vezére Ghyezy Kálmán oly elismeréssel nyilatkozott az eloszlott országgyűlésnek hozott határozatairól, melyet következő szavai bizonyítanak:

„Midőn 3 évvel ezelőtt sat. Itt követelt elmondja azon nevezetes, választóihoz Komáromban tartott beszédét, ezen tételig — élénkebb mozgalom tapasztalható az ország számos vidékein, a társulatok, ipar és kereskedelem térein.“ Ezek után így folytatja:

„Igenis ezeket vallja be választóinak a balpárt egyik vezére az országgyűléstől, melyet némelyek oly színbe szeretnek előállítani, mintha az ország alkotmányát feláldozta volna.

„Ezzelal pedig azzal zárom be számot adó működésem jelentését, hogy mindenekelőtt nyilvánítom: miként tántoríthatatlan politikai célomlul tűztem ki, hogy e közös hazának, mely oly végtelen sokat szenvedett, jóllehet és függetlenségére irányuló, de a korriválmainak megfelelő előhaladását, a megindított békés kiegyezkedés alapján, ezennel is eszközöndem; és ha, mint eddig, a tisztelt választó körület nagyrabecsült bizodalmit megtartani szerencsés lehetek, ezen szilárd elvem mellett, hátralevő napjaim életem legszebb idejéhez számítandom.“

Ezen eljenzéssel fogadott beszéd után az értekezlet egy hangulag megválasztandó követőnek nyilvánította gróf Bethlen Farkast. Ősi szokás szerint Nagy lakoma követte, az értekezletet Ujvárossi Lajos vendégszerelő házánál, hol sürten váltották egymást a komoly és kedélyes pohárköszöntések, különböző nyelveken. Midőn ezen tudósító soraim bezárnám, el nem multhatom megírni, hogy e megye következetesen multjához, talán az egyedüli megye, hol egy fedél alatt kedélyesen társalog, tanácskozik, vigad a különböző politikai pártokhoz tartozó. E megyében remélem, hogy párt és párt között harc nem is lesz soha; de mindenki vállvetve harcoland a közvélemény elnyomói ellen. **Hatálykai.**

Egyletek és közintézetek.

Muzeum-igazgatói jelentés

(az 1869. év febr. 15-én tartott közgyűlésen.)

T. közgyűlés!

Az elmondottak után s az elmondandók előtt igen rövidre szabhatom, mivel csak a lényegesekre szorítom jelentésemet a muzeum gyűjteményei jelen állapotáról. Örvedetes az, hogy mindennemű gyűjteményeink a lefolyt éven át tetemesen szaporodtak, részint ingyen adományokból, részint a m. tisztviselői szorgalma, részint vásárlások által. Szaporodtak mindom anyira, hogy most már gódfog, hová helyezzük. Jelen pillanatban, mint már értette a t. k. gy. már nem két, hanem három helyen vannak letéve gyűjteményeink, de ezzel a baj csak szaporitva van, nemhogy rajta segítve volna.

A könyvtár, az érem- és régiséggyűjtő szaporodásai s jelen állapota részletezését, a mindjárt következő jelentések tartalmazván, itt csak a természetiek gyűjteményéről szölok.

Az állatok országából, az emlősök osztályában a tavalyi 66 darabhoz járult 9 d. és így van összesen 75. A 726 példány hazai madárhoz járult 53 p. mint a m. tisztviselő mezősegi kutatásai eredménye és 13 p. mint adomány és vásárolmány.

A külföldi példányok száma (1 emlős, 60 tömött péld. madár és 60 darab tömetlen madárbőr) változatlanul maradt.

4 egész csontváz és 22 darab madár mellcsont képezi az osteológiai szaporodást.

A madártörzsek-gyűjtemény, melynek teljessé-

géből hazánkra nézve kevés hiányzik, megint sokat gyarapodott a mult év folytán, most már rendezve és lajstromozva van és 2870 példányból áll.

A hullók osztálya muzeumőr Frivaldszky Jánostól kapott, kizárólag hazai fajjal (Scincus panonicus) szaporodott.

A bogár gyűjtemény mostani létszáma 8000 péld., melyből 4200 darabot Tanschertől vásároltunk jutányosan. 800 példányt pedig Herrmann Ottó gyűjtött a Mezőségen.

A lepke gyűjtemény 6409 példányához 34 járult, ugyan csak a mezősegi kirándulásból, melynek eredménye lön még muzeumunkra nézve új három osztály alapítása, u. m.:

a hymenopteráké	207 fajjal.
a dipteráké	162 „
a neuropteráké	31 „

A kártékony rovarok és pókok példányait ide számítva, a rovarok és arachnidák összes száma a 20,000-et közelíti meg.

A halak a conservator által a Mezőségen gyűjtött 13 fajjal, 80 példányban szaporodott. A fajok között egy az erdélyi, egy pedig az egész magyarhoni faunára nézve új nyeremények.

Mindezek lajstromaihoz a multéven a madártörzse, a csontvázaké és az emlősöké járult.

Az ásvány- kőzet- és kővetlet gyűjtemény néhány egyes adományokon kívül szaporodott jelen a) Buda Elektől 62 darab lapugyi és 108 db. bujturi őcsigával; b) az Eszterházy Kálmán gr. megyei körútja alkalmával Pávai Elek és Halmágyi Sándor urak által gyűjtött 211 darab kőzettel és kővetlettel; c) Torma Károlytól több ásvány és kővetlet darabokon kívül egy ősjávör kaponyával, melynek mindkét szárva meg van, s mely egyik fődíszét teszi őslény-gyűjteményünknek; d) vásár utján szereztünk egy knyahinai meteorit darabot, mintegy hetven lat súlyt. Az összes szaporodás 450 darabot meghalad, melyek azonban sem rendezve, sem lajstromozva nincsenek; mint-hogy az őrségéd urat, ki azokkal meg volt bízva, részint nyavalyája, részint spanyolországi és egritja, részint a m. miniszterium megbízásából tett, geológiai kutatásai, részint végre harcziás irodalmi munkássága gátolták.

A növénytar Kovács Gyulától vásárolt, pázsit és sásfélékkel álló gyűjteményvel és Janka Géjzától ajándékozott néhány példánnyal szaporodott.

A kerti növények tavalyi létszáma számos új fajjal és példánnyal szaporodott, mely gyarapodás az intézetnek semmi költségébe nem került. **Brassai.**

Napi hírek.

— **Tisztelettel kérjük azon évenygyedest t. előfizetőinket, kiknek előfizetése t. hó végével lejár, méltóztassanak lapunk megküldése iránt mielőbb rendelkezni, nehogy a pontos megküldésben fenakadás jöjjen közbe.**

— Királyné ő Felsege a husvétit ünnepek Budán, Király ő Felsege pedig Bécsben töltendi.

— Odrzywolski Natecz lovag guitarre virtuoz városunkba érkezett. Európa fővárosaiban kivívott hírnév előzte meg nálunk is a derék lengyel hazafi, kit az orosz kényuralom Sziberia jégmezőire hurcoltatott volt. A lovag, a legjelesebb zeneítészke bírálati szerint e nemben páratlan tökélyre fejté művészetét. Mint halljuk, városunkban is pár hangversenyt szándéka rendezni. Előre figyelmeztetjük olvasóinkat az élvadász estekre, midőn nem csak a művészetnek hódolhatunk, de egy sokat szenvedett lengyel hazafi iránti részvétünket is tanúsíthatjuk. A hangversenyek idejét lapunk tudatni fogja.

— Megjelent a „Szeralem Bolondjai.“ Regény, írta Jókai Mór. I.—IV. kötet. Pest, az „Athenaeum“ kiadása. 1869. Ára 4 frt o. ért. Kapható Stein János könyvkereskedésében.

** Schuller Luiza, zongora-művésznő, szerdára hirdetett hangversenyt husvét másodnapján tartandja meg.

— A hétszemélyes tábla ismét egy tagját veszítette el szt. katonai Bíró Miklósban, ki folyó hó 18-kán 56 éves korában elhunyt.

— A zongora királyt s abbét Liszt Ferenczet e napokban Bécsbe várják.

— Elég fátyalis biz a, mikor valakire kétszer kettő négyvel olvassák rá, hogy éppen egy milliószor vékonyabb, mint a mekkorának magát hirdette. Fel tudjuk fogni a Macelláriu urék állapotát is. Mint millió határozta el egynehányan ott Szerdahelyt, hogy a román nemzet nem veszen részt a választásokban, és ime az eddig jött tudósítások szerint, a románok mindentűt az urnákhoz járultak. „A román nemzetet Macelláriu urék képviselik.“ Vajjon ezután is ez lesz a „Gazetta“ et comp. refrainje?

— Maros-Vásárhelyt folyó hó 15-kén egy cseléd töltött pisztolyal ijesztgette cseléd-társát. A pisztoly elszűt, s a rozsz tréfa szomorú eredménye halál lett.

— (Necrolog.) Gajzágó Antal a maga és fivére János, az unokák: Emmanuel, Thérézia, Tivadar és Katalin; ugy szintén a testvérek: Ko-

resztes Emmanuel, özvegy Voith Simonné, született Keresztes Rebeka és Keresztes Márton csik-nagyboldogasszonyi lelkész, fájdalom szívvel jelenik anyjok, nagyanyjok és testvérek özv. Gajzágó Emmannelné szűl. Keresztes Théréziának folyó hó 21-kén d. u. 4 órakor, inláz következtében, a haldokló szentségeinek ájtatos felvétele után, életének 65-dik, özvegyiségének 13-dik évébeni gyászos kimúltát. Béke virasszon porai felett! Kolozsvárt, márczius 22-kén, 1869.

— Ő Felsege megengedte, hogy Fackh Oszkár miniszteri tanácsos, a neki adományozott harmadosztályú Medschidie, ugy nemkülönbön a harmadosztályú porosz koronarendet elfogadhassa és viselhesse.

— A m. kir. pénzügyminiszter által miniszteri fogalmazókká a pénzügyminiszteriumhoz kinevezettek: Láng Ede, Láng Ferenc és Mendelényi István pénzügyi fogalmazók és Borosnyai Oszkár pénzügyminiszteri fogalmazóság.

— (Necrolog.) Gámán János maga és gyermekei: Erzsé, István, Imre; az édes anya özvegy Baranyai Imréné, Ajtai Rózália; a testvérek: Anna, Bartalis Miklósné, és Imre nevőkben szomoruan tudatja nejenek Baranyai Lizának élete 30-dik s boldog házassága 7-dik évében, alig három napig tartó ideglázbani kimúltát. Hült tetei folyó hó 17-kén d. e. 10 órakor fognak M. Kalyánból Palatkára szállíttatni, lelkeért az engesztelő áldozat 19-kén fog Mócsón a mindenek Urának bemutatni. Béke poraira! Kolozsvárt, márczius 16-kán, 1869.

— Dr. Szombathelyi Gusztáv a közügyért mindannyiszor tenni kész orvosunk s fürdő tulajdonos, a Diána fürdő megnyitására fáradozik, s e czélból egy aláírás felhívást bocsátott közre, mely főbb pontjaiban így hangzik: Egy jól berendezett fürdő-intézet, ellátva a mindig nagyobb mérvben szükségessé vált sikerdús közös és külön gúzfürdővel, kapcsolatban a különböző meleg és hideg zuhanyokkal, egy az idő szellemével haladni kívánó város nélkülözhetetlen intézetei közé tartozik. S most a midőn az érkező vasut Kolozsvárt a civilizált világ hálózatába vonja, kétszeres feladatunkká lett, egyoly fürdő-intézet beállítását, mely a nagy világból érkező idegenel városunk egyéb hátrányait legalább e részben felejttesse. E nézet vezérle fürdő-intézetem felállítását és berendezését körül, s eddig is erőmhez képest arra törekedtem, hogy csinra nézve se maradjon a nagy városi intézetek megett; most azonban midőn a vasut sebesen közeledik, sajnosan kell látnom, hogy fürdő-intézetemet nekem is nagyítani és díszíteni kell. Czélbavett építkezésem végrehajtása mintegy 20,000 forintot vesz igénybe. Fedezésére részvényjegyeket kibocsátani, melyeket teljesen biztosítok, kamatozok, és évenkénti kisorsolás utján visszaváltok. A részvényjegyek 100 forintosok, melyek egyszerre, vagy tetszés szerint havonként 10 forintos rátákban fizethetők. A bejövő összes a fürdő-intézet már fennálló és építendő összes részeire tábláztatik be. Minden részvényjegy évenként a beváltásig 5 ft készpénz és 7 ft értékű fürdőjegy kamatban részestül, mi az egyszerre tett befizetésnél azonnal, a részletenkénti fizetésnél, az utolsó részlet fizetésénél szolgáltat ki. A visszafizetés 10 év alatt történik, mi végre minden évben 20 darab részvény-jegyet soroltatok ki és fizetek vissza. Mihelyt 50 részvényjegy aláírva lesz, a társulat azonnal alakító közgyűlést tart, megválasztja elnökét, választmányát, a pénztárnokot, ellenőrt és ügyvédet, s egyszerű megállítja az előmbe szabandó feltételeket, a biztosítás, kamatozás és kisorsolás módzatait.

— A kortesélethez. Pestről írják, hogy soha sem láttak annyi részeg nőt, mint a követválasztás alkalmával. Ilyenekkel volt tele a város minden utcája, korezmája. Valóságos undor volt rájuk nézni, aanyira levetkeztek az erkölcsiségét.

— A miskolczi baloldalnok emelkedett szellemű kortesdala így hangzik:

A jobboldal azt gondolja,
Hogy a balrészt levoksolja,
Levoksolja a zsidókkal
Az akasztani valókkal.

— A zürichi magyar egylet számos olasz és lengyel vendég részvéte mellett tünnepléte meg márczius 15-ét.

— Pesten a napokban ismét párba jött történt — egy erdősz elbeszélése szerint — két úr közt. Az eredmény nines tudva.

— Dabason (Pestmegyében) meghiusult a választás. Szembeálltak Halász Boldizsár szélsőbal és Bicskey Kálmán, pestmegyei szolgabíró balközépi. A választók összeverekedtek, a választmányt szétverték s az irományokat szétépték.

— Választási furcsaságok. I. Cserehát-Sepsiben márcz. 16-kán, a választás napján valami 19 deák-párti választó ft. Gabányi Tamás, ottani plebános urnál ebédelt. Ezek között voltak papok és világiak egyaránt, s a legtöbb a párt befolyásos embere. Ebéd után azt veszik észre, hogy mind a 19 rozsul lesz, és oly rozsul, hogy komolyabb bajtól is tarthatni. A legnagyobb rész nem mehetett el a szavazásra, négyen pedig, a kik elmentek, a választás színhelyén lettek rozsul. A rozsullet abban központosult, a miben az „Ördög pilulái“ hidalgói szenvednek, midőn a korezmát patikává változtatja át a tündér. Az orvosok con-

statálták, hogy az ételekbe volt valami keverve, a tetteket nyomozzák azok között, kik a plebánia konyháján megfordultak. A gonosz kortesfogadott valami ellezéki követte el. II. Furcsa kis nóta jár valahol egy kertlethen. Egy baloldali elköltötte minden vagyonát a korteskedésre és — megbukott. Négy nap mulva, hogy bukott, exekutiót kértek ellene. Erről szól a gunydal:

Hap, hap, hap
Itt a nap,
... nek
Nem maradt egyéb
Tarisnyán kívül
Csak kalap!

Ez a dal különben nagyon szomorú, s meglehet, hogy többekre is ráillik.

A közönség köréből.

Tisztelt szerkesztő úr! Lapjának márczius 20-diki száma egy csekély személyemet méltatlanul érintő, Maros-Vásárhelyről címzett közleményt adott, melyet az igazságnak, pártomnak és jellememnek érdekében, érdemét illető hallgatással, nem mellőzhetek. *)

E közleményben azt olvasom magamról, hogy Maros-Vásárhelyre érkezvén, „egy gyanusító és mooskolódó kitételekkel telt beszédet tartottam, gunytárgyává kívánván tenni a (Deák) pártot és gyűlöltébe a nép előtt a párt ismertebb egyéneit, nem kimélvén a legilletlenebb kitételeket és hasonlatokat.“

Szavaimért bárhol és bármikor elvállalom a felelősség súlyát, de az „egy választó“ úr által irt levél o teteleit egytől egyig légből kapott reafogásoknak nyilatkozatom. Bár voltam és lesznek szólni „egy választó“ úr engedelme nélkül meggyőződésem sugallata szerént mindég, ha elbarátim bizalma erre felhív, de a „gyanusító és mooskolódó kitételeket“, illetlen kitételeket és hasonlatokat“ mindannyiszor ferditő ellenfeleimnek engedtem és engedem monopoluml át.

„Egy választó“ úr azon gyanusítását, hogy a csöcselék által véghezvitt ablakbetörésekben nekem is volt „részem“, s hogy a rombolások színhelyére a tömeget csillapítandó csak azért nem siettek, „mivel jobboldaliak insultálása baloldaliaknak, kivált a vareség után nem fájhat“; e mooskos, létem szegletkövét, jellemem tisztaságát megátámodó gyanusításokra a teljes megvétésnél egyébbel nem válaszolhatok.

Hogy a tömeget a botrányos tettlegességekre mi izgatta, Mátray Ernőnek és elvtársainak a béke fenntartását ajánlani sosem mulasztó beszédei, **) avagy a szavazók összeírása körül hangosan panasztolt visszaélések, a kortesekké felcsapott városi tisztviselőség helytelen pártoskodása, és a jobboldal köztudomásra jutott vesztegetései ellen gerjédt harag? Ennek megítélését teljes nyugodtsággal bocsájtom az elfogulatlan érteleme itélete alá. És ez elfogulatlan érteleme az, „egy választó“ urnak bár rozszakaratu éllel nekem irányzott czikkéből is le tudja vonni az indokot, mely a kravall színhelyén megjelennem, visszafartott. Mit kerestem volna én csendesítő szavaimmal, hol a tömeg fekezése látható lehetlenség volt? Minek emeltem volna gyenge hatású szavam, midőn a közszerzetnek örvendő barátom Kovács Áron csillapító beszéde sem ért más eredményt, mint „egy választó“ úr ferditő gyanusítását?!

Figyelmeztetem elvégre „egy választó“ urat, válassza meg jövőben gondosan papirra tett állításait; ne tegyen az én vagy bármelyik elvtársamnak saját felelősségünkkel járó tetteért egy pártot felelőssé, s ne gyanusítson tisztos emberhez illetlenül bárkit is oly tettel, minek bizonyítására aligha ajánlkoznék. Lovagias emberhez nem illő, tollát ily meggondolatlanul mártani tintájának aljába.

Kolozsvárt, márczius 21-kén, 1869.

Mátray Ernő.

KÜLFÖLD.

A „Constitutionnel“-nek tegnap általunk már röviden érintett cikke a belga vasuti ügyben következőleg szól: „A párisi és brüsseli cabinetek közötti tárgyalások a luxemburgi vasutra vonatkozólag erőlyesen folytatattak. Mint már az utóbbi napokban megerősíthettük, az államférfiak, kik ezen kérdés rendezésével foglalkoznak, nagy erélyt fejtenek ki, mi mellett a legnyolodottabb kérdésben is oly egyenes lelkületet tanúsítanak, mely a kiegyezést fölőtte könnyíti. Ehhez azt hisszük hozzáadhatni, a nélkül, hogy a körülmények által parancsolt tartózkodástól eltérnénk, miszerint a jelen pillanatban mindkét kormány megegyezett egy oly kiegyezés fölőtt, mely alkalmas minden érdeket kielégíteni.“

Folyó hó 18 ka igen fontos nap volt Angolországra nézve, a mennyiben ama napon indítványozta Gladstone az alsóbázban az ir államegyház megszüntetésére vonatkozó javaslat második olvasását. Disraeli a javaslat félrevezetését indítványozta. A szabadelvű párt azt reméli, hogy 112 szónyi többséget fog szerezhetni a javaslat mellett. A javaslat mellettti jelentékeny alsóbázai többség annyiban fontos volna, a mennyiben a felsőházra pressiót gyakorolhatna. Mint tudjuk, ott a javaslat sorsa még igen bizonytalan. Annak még leghatározottabb barátjai sem remélik a javaslatnak a felsőház általi tüsténti elfogadtatását; még legvérmesebb reményeik is csak arra szorítkoznak, hogy a felsőház meg fog elégedni az a fölőtti vitának oly hosszúra nyújtásával, hogy

*) Közöljük az audiator et altera pars alapján meglevén gyűződve, hogy t. tudósítónk nyilatkozó úr állításait kelőben méltányolni fogja. Szerk.

**) Mi oka tehát annak, hogy a felizgatott tömegek csak ott féltelenkednek, hol a baloldal amblians kortesei megfordulnak, általában csupán ott: hol a balpárti jelölt megbukik? Szerk.

